

hallinnon sanastoa

ALUEHALLINTOVIRASTO

Seuraa ja arvioi perusopetuksen alueellista saavutettavuutta, tuloksellisuutta ja oppilaiden oikeusturvan toteutumista sekä neuvoo ja ohjaa oikeusturvakysymyksissä.

EDUSKUNTA

Säättää kouluun ja opetukseen liittyvät lait sekä päättää valtion tulo- ja menoarviosta. Esimerkiksi oppilaiden oikeuksista on säädetty laissa.

KANSALLISEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS (KARVI)

Koulutuksen arviointivirasto arvioi koulutukseen, opetukseen ja koulutuksen järjestäjien liittyvää toimintaa.

KELPOISUUS

Opettajien kelpoisuudesta säädetään kelpoisuusasetuksella. Kelpoisella opettajalla on ylempi korkeakoulututkinto. Luokanopettajilla pääaine on kasvatustiede, aineenopettajilla opetettava aine. Lisäksi tarvitaan pedagogiset opinnot. Vain kelpoinen opettaja voidaan valita vakinaiseen opettajan työsuhteeseen.

KOULU

Laatii opetussuunnitelman koulukohtaisen osion ja vuosittain työsuunnitelman sekä arvioi ja kehittää omaa toimintaansa.

KOULUN JOHTOKUNTA

Koulun toimintaa ohjaava päätöksentekoeelin. Kunta päättää, onko sen kouluissa johtokunnat ja mitkä ovat niiden tehtävät. Johtokunnissa on yleensä opettajien ja koulun henkilöstön sekä oppilaiden vanhempien edustus. Myös oppilaat voivat olla edustettuina.

KOULULAUTAKUNTA

Katso sivistyslautakunta.

KOULUN TOIMINTAKULTTUURI

Koulun oma tapa toimia ja koulun käytännön tulkinta kasvatusta- ja opetustehtävästä. Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt ja toiminta- ja käyttäytymistavat sekä toimintaa ohjaavat arvot, periaatteet ja kriteerit. Koulun toimintakulttuuria kehitetään opetussuunnitelman periaatteiden mukaan.

KOULUTUSPOLITIikka

Koulutusta ohjaavat yleiset valtakunnalliset ja kunnalliset säädökset, periaatteet ja linjaukset.

KUNTA

Päättää opetuksen ja koulutuksen kuntakohtaiset voimavarat. Opetuksen järjestäjän ominaisuudessa päättää, millainen opetussuunnitelma kunnassa on, hyväksyy koulujen kieliohjelmat sekä laatii ja kehittää johtosäännön. Opetussuunnitelmassa voi olla kuntakohtaisia, aluekohtaisia tai koulukohtaisia osioita.

LÄHIKOULU

Se koulu, jonka oppilaaksi oppilas asuinpaikkansa perusteella kuuluu. Kunta osoittaa oppilaalle lähikoulun. Lähikoulu on pääsääntöisesti oppilaan kotia lähimpänä oleva koulu, jonne oppilaalla on turvallinen koulumatka.

NIVELVAIHE

Siirtymävaihe kouluasteelta toiselle, kuten esiopetuksesta alkuopetukseen tai perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen.

OPETUKSEN JAKSOTTAMINEN

Lukuvuoden jakaminen esimerkiksi kuuden viikon pituisiin jaksoihin. Jokaiselle jaksolle laaditaan oma lukujärjestys, jossa keskitytään tiettyjen oppiaineiden opiskeluun. Jaksottaminen liittyy yleensä oppiaineiden sisältöjen kurssimuotoisuuteen.

OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄ

Perusopetuksen järjestäjä on yleensä kunta tai kuntayhtymä, jolla on velvollisuus järjestää perusopetusta alueensa lapsille. Myös valtio, yksityinen yhteisö tai säätiö voi toimia opetuksen järjestäjänä. Yksityisen yhteisön tai säätiön tulee saada opetuksen järjestämislupa valtioneuvostolta.

OPETUSHALLITUS

Laatii opetussuunnitelman perusteet, tuottaa ja välittää tutkimukseen perustuvaa tietoa, voi antaa lainsäädäntöön perustuvia ohjeita ja määräyksiä.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Suomen ylin opetusviranomainen, joka valmistelee koulutusta koskevan lainsäädännön, valtioneuvoston päätökset ja opetustoimen budjetin.

OPPILAAN OIKEUDET

Oppilaan oikeuksista määrätään perusopetuslaissa. Oppilaalla on mm. oikeus koulupaikkaan, turvalliseen opiskeluympäristöön ja saada koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista opetusta.

OPPILAAN VELVOLLISUUDET

Oppilaan velvollisuuksissa määrätään perusopetuslaissa. Oppilaan tulee mm. osallistua opetukseen, jolle hänelle ole myönnetty vapautusta sekä suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

PERUSOPETUKSEN OHJAUSJÄRJESTELMÄ

Perusopetukseen liittyvät vastuut jakautuvat eduskunnan, valtioneuvoston, opetusministeriön, opetushallituksen, aluehallintoviraston, kunnan ja koulun kesken. Katso kunkin tahon vastuut kyseisestä kohdasta.

PERUSOPETUS

Peruskouluissa annettavaa opetusta 1.–9. luokille. Perusopetusta voidaan antaa muille kuin oppivelvollisille kansanopistoissa, aikuislukioissa tai muissa oppilaitoksissa, joilla on perusopetuksen järjestämislupa.

PERUSOPETUSLAKI

Perusopetuslaissa säädetään perusopetuksesta.

REHTORI

Koulua johtaa toiminnasta vastaava rehtori.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Kunnassa kouluasioista vastaava, poliittisesti valittu toimielin. Nimitys vaihtelee kunnittain; siitä käytetään myös nimiä koulu-, koulutus- tai opetuslautakunta. Aktiiviset kuntalaiset, kuten oppilaiden vanhemmat, voivat ottaa laajemmissa kunnan kouluja koskeissa asioissa (kouluverkkokysymykset, koulusäästöt jne.) yhteyttä lautakunnan jäseniin.

TUNTIJAKO

Valtakunnallinen tuntijako on määritelty valtioneuvoston asetuksessa. Siinä määrätään, miten perusopetukseen käytettävä aika jaetaan eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen. Tuntijaossa ilmoitetaan oppiaineiden opetukseen käytettävät vähimmäismäärät vuosiviikkotunteina. Yksi vuosiviikkotunti vastaa 38 oppituntia. Opetuksen järjestäjä päättää asetuksen pohjalta paikallisesta tuntijaosta.

OPPILAAN VELVOLLISUUDET

Oppilaan velvollisuuksissa määrätään perusopetuslaissa. Oppilaan tulee mm. osallistua opetukseen, jolle hänelle ole myönnetty vapautusta sekä suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

PERUSOPETUKSEN OHJAUSJÄRJESTELMÄ

Perusopetukseen liittyvät vastuut jakautuvat eduskunnan, valtioneuvoston, opetusministeriön, opetushallituksen, aluehallintoviraston, kunnan ja koulun kesken. Katso kunkin tahon vastuut kyseisestä kohdasta.

PERUSOPETUS

Peruskouluissa annettavaa opetusta 1.–9. luokille. Perusopetusta voidaan antaa muille kuin oppivelvollisille kansanopistoissa, aikuislukioissa tai muissa oppilaitoksissa, joilla on perusopetuksen järjestämislupa.

PERUSOPETUSLAKI

Perusopetuslaissa säädetään perusopetuksesta.

REHTORI

Koulua johtaa toiminnasta vastaava rehtori.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Kunnassa kouluasioista vastaava, poliittisesti valittu toimielin. Nimitys vaihtelee kunnittain; siitä käytetään myös nimiä koulu-, koulutus- tai opetuslautakunta. Aktiiviset kuntalaiset, kuten oppilaiden vanhemmat, voivat ottaa laajemmissa kunnan kouluja koskeissa asioissa (kouluverkkokysymykset, koulusäästöt jne.) yhteyttä lautakunnan jäseniin.

TUNTIJAKO

Valtakunnallinen tuntijako on määritelty valtioneuvoston asetuksessa. Siinä määrätään, miten perusopetukseen käytettävä aika jaetaan eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen. Tuntijaossa ilmoitetaan oppiaineiden opetukseen käytettävät vähimmäismäärät vuosiviikkotunteina. Yksi vuosiviikkotunti vastaa 38 oppituntia. Opetuksen järjestäjä päättää asetuksen pohjalta paikallisesta tuntijaosta.

VALTONEUVOSTO

Antaa asetukset ja päättää koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista.

UOSILUOKKA

Tietyn luokka-asteen oppilaat, esimerkiksi ensimmäisen tai toisen luokan oppilaita. Yleisimmin perusopetuksen opinnoissa edetään vuosiluokittain eli oppilas siirtyy vuosiluokan oppimäärän hyväksytysti suoritettuaan seuraavalle vuosiluokalle.

UOSIVIKKOTUNTI

Tuntijaossa ilmoitetaan oppiaineiden opetukseen käytettävät vähimmäismäärät vuosiviikkotunteina. Yksi vuosiviikkotunti vastaa 38 oppituntia eli noin yhtä oppituntia kouluviikkoa kohden.

YHTEISHAKU

Järjestelmä, jolla haetaan keskitetysti peruskoulun jälkeiseen toiseen asteen koulutukseen.

YHTENÄINEN PERUSKOULU

Hallinnollisesti saman rehtorin alaisuudessa toimiva koulu, joka yleensä käsittää kaikki perusopetuksen vuosiluokat. Useimmiten se toimii yhdessä toimipisteessä.

YHTENÄISKOULU

Yhtenäiskoulu viittaa koulujärjestelmään. Suomalaista peruskoulujärjestelmää kuvataan yhtenäiskouluksi, jossa koko ikäluokka opiskelee. Aikaisemmin Suomessa oli rinnakkaiskoulujärjestelmä (kansa- ja oppikoulu). Arkisessa kielenkäytössä hallinnollisesti yhtenäistä peruskoulua kutsutaan joskus yhtenäiskouluksi.

LÄHTEET

- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>
- Koulukielen sanasto. Suomen Vanhempainliitto. 2016. https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/09/Koulukielenasanasto_2016.pdf
- Oppivelvollisuuslaki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>
- Perusopetuslaki: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen 6§:n muuttamisesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180793>